

IJTIMOIY INSTITUTLARNING O‘RNI VA KELIB CHIQISHI

Osiyo Xalqaro Universiteti magistri

Uralova Ma’rifat Shonazarovna

Uralovamarifat26@gmail.com

+998939311162

Hozirgi o‘zgarishlar jarayonida ta’lim tizimida chuqur islohotlarni amalga oshirish imkoniyati yaratildi. Bu islohotlarning eng muhim yo‘nalishlaridan biri ta’limning tub maqsadi va mohiyatining o‘zgarib borishi, uning aholi talab-ehtiyojlarini qondirishga qaratilayotganligi muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonlarning eng muhim tomonlaridan biri ta’limning ijtimoiylashuvi va ta’lim tizimining insoniylashuvi (gumanizatsiyalashuvi) dan iborat. Bugungi kunda davlatimiz ta’lim tizimidagi professor- o‘qituvchilar va talabalarni dunyoviy, zamon talablariga javob beradigan ijtimoiy-gumanitar bilimlarni egallashga yo‘naltirmoqda.

Ijtimoiy institutlar-bu odamlarning birgalikdagi hayotini tashkil etish va tartibga solishning tarixan o‘rnatilgan barqaror shakllari. Bu huquqiy jihatdan mustahkamlangan ijtimoiy aloqalar va munosabatlar tizimi. Ularni birlashtirish jarayoni va natijasi atama bilan belgilanadi “ institutsionalazatsiya ”. Masalan nikohni institutsionalizatsiya qilish va boshqalar haqida gapirish mumkin.

Ijtimoiy institutlarning tuzilishi ko‘pincha juda murakkab tizimni ifodalaydi, chunki har bir muassasa bir qator ijtimoiy – madaniy elementlarni qamrab oladi. Ijtimoiy institutlarning o‘ziga xos xususiyati shundaki, ular ijtimoiy aloqalar, muayyan odamlar va o‘ziga xos ijtimoiy jamoalarning munosabatlari va o‘zaro ta’siri asosida shakllanar ekan, individual va guruhdan yuqori xarakterga ega. Ijtimoiy institut nisbatan mustaqil ijtimoiy ob’ekt bo‘lib, rivojlanishning o‘ziga xos ichki mantig‘iga ega. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy institut tuzilmaning barqarorligi, uning elementlari va funktsiyalarining integratsiyalashuvi bilan tavsiflangan uyushgan ijtimoiy quyi tizim sifatida ko‘rib chiqilishi kerak.

Ijtimoiy institutlarning asosiy elementlari, birinchi navbatda, qadriyatlar tizimi, me’yorlar, ideallar, shuningdek, hayotdagi odamlarning faoliyati va xatti-harakatlari naqshlari. Ijtimoiy institutlar shaxslarning intilishlarini muvofiqlashtiradi va yagona kanalga yo‘naltiradi, ularning ehtiyojlarini qondirish yo‘llarini belgilaydi ijtimoiy ziddiyatlarning kengayishiga hissa qo‘shadi, aniq ijtimoiy ziddiyatlarning kengayishiga hissa qo‘shadi, aniq ijtimoiy jamoalar va butun jamiyat mavjudligining barqarorligini ta’minlaydi.

Xulosa qilib shuni aytish joizki, ijtimoiy-madaniy qadriyatlarni ijtimoiy institutlar shaklida mustahkamlash hali ularning samarali ishlashini ta’minlamaydi. Ularning “ ishlashi “ uchun bu qadriyatlar insonning ichki dunyosining mulkiga

aylanishi va ijtimoiy hamjamiyat tomonidan tan olinishi kerak. Jamiyat a'zolari tomonidan ijtimoiy-madaniy qadriyatlarni o'zlashtirish ularning ijtimoiylashuvi jarayonining mazmuni bo'lib, bunda ta'lim muassasasiga katta rol yuklanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ta'lim muommolari ilmiy-uslubiy jurnal 4- son Toshkent, 2004-yil
2. Xalq so'zi 2013-yil 19-yanvar.
3. A Sh. Bekmurodov. Z.Y. Karimov – Bosh maqsadimiz – keng ko'lamli islohatlar va modernizatsiya yo'lini qat'iyat bilan davom ettirish Toshkent -2013-yil